

SZÉKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY UJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk- és kliring 10,489. sz. — — — — Helyközi telefon 15. sz.
Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendők.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PAL
LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők. Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szó i szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm. 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyilt-térsora 1 korona

Báró Eötvös József.

Ma, február 2-án épen negyven esztendeje, hogy Báró Eötvös József volt közoktatásügyi miniszternek nagy lelke földi porhüvelyéből elszállott. Ez alkalommal szenteljünk néhány percet annak a nagy férfinak emlékezetére, kinek alkotása, eszméje, munkája gyökerét képezi közoktatásügyünk gyors fejlődésének. Itt él közöttünk, itt munkál az ő dicső szelleme még ma is s talán örök időre. Es mintegy beteljesedve látjuk az érzékeny tollú író s a hazaszeretet tüzéből lángoló keblű honatya mondását:

„Márványszobor helyett
Ha fönmarad nevem,
Eszméim győzedelme
Legyen emlék jelem.“

Eötvös József báró volt, tehát nemes ember. E mellett író, tudós, jeles szónok, törvényhozó s miniszter is egy személyben. Ámde nem az ő eszméiben van az ő valódi nagysága, hanem azon lankadatlan tevékenységében, mely nemzetet érdekelte.

Azon valóságos emberi nemessége előtt hajlunk földig, mely e nagy ember szívét nemzete s az egész emberiség iránt betöltötte.

Napoleon nagy, világhírű vezér volt, országokat hódított, százezrek élete pusztult el dicső harcossai folytán. Ámde azon ember, ki egy nemzet millióit a békés művelődés s a benső szívbéli nemesedés útján vezette előre, többet tett sok más Napoleonnál az emberiség érdekében, mert gyilkolás helyett életet lehelt a boldogság és béke után vágyó népek lelkébe.

És ki volt Eötvös József? Olvaszuk el a „Mégfagyott gyermek“ című legegyszerűbb versét. Nem a fényes paloták idyljeiben lelte örömét. Nem azokról szólnak dalai.

A szegény, elhagyatott falusi árva gyermek szívrazó sorsát mutatja be e költeményében, hogy megértse az el nem fásult emberi lélek: mi a szegénység, mi az árvaság, mi a földi élet sora sokaknak s hogy ezáltal irgalomra, nemes érzésre, szeretetre ébredjen a föld ideiglenes gyermeke, földi testvérei iránt. A testvéri szeretet hirdetője s hatalmas terjesztője ő műveiben. Szeretet nélkül pedig nincs és nem lehet sehol béke, nem lehet igazi boldogság.

Ha elolvassuk a „Falujegyzője“, „Karthauzi“, „Magyarország 1514-ben“, „Bucus“, „Vár és kunyhó“ című műveit, észrevesszük, hogy mindenikből azon főeszmé melegítő sugarai törnek elő, hogy a népeknek s első sorban a magyar nemzetnek lelki finomságát, miveltségét fölemelje s egy szóval a boldogsághoz közelebb vezesse.

A népért küzdött minden téren. A fenséges nép boldogítása lebegett szeméi előtt.

Első sorban a magyar nemzeté volt ő. Azon gondolat vezérelte, hogy megadassék a népnek a kellő értelmi fejlettség oktatás által, hogy ez által jogait, szabadságát, függetlenségét valóban élvezhesse s hogy a magyar nemzet ne csak vitéz karjával legyen első a küzdés terén, hanem szellemi téren is az első között állhasson meg rendíthetetlen szilárdsággal. S biztosíthassa fennállását az idők végéig.

Ezért első sorban a népoktatás rendezésére fektette főgondját s nem a magasabb iskolákra. Ennek elérésére mindenké előtt a tanítóképzésről gondoskodott. Jeles tanfériakat külföldi iskolákhoz küldött, kik ott pár évig gyakorlatilag tanulták népskoákban s képezdékben az oktatás, nevelés művészetét. E tanfériakkal állította föl hazánkban az első tanítóképzőket.

Behozta az iskolai tankötelezettséget. A tanítói fizetések minimumát megállapította. E pontnál igaz, nagy hiba csuszott be, de nem a nagy nevű Eötvös József hibájából, hanem az akkor működő tanítók tévedéséből. Kérdő íveket küldött szét a nagy férfiak, hogy a működő tanítók írják bele, mennyi évi tanítói fizetés lenne elegendő. És a tanítók többsége 300 forintra tette az összeget. És miért? Azért, mert az akkor működő tanítók, kántorok voltak s úgy számítottak, hogy ha az élvezett kántori fizetéshez, még évi 300 forintot adnak, bizony pompásan jó lesz a fizetés.

Eötvös hozta azon állami áldozatot, hogy a tanítók részére a „Néptanítók Lapja“, mint jó tanácsadó megindíttassék.

Még csak egyet fűzök ide, mely különösen a székelységet érdekli. T. i. Eötvös József alkotásának köszönhetjük a székelykereszturi tanítóképzőt.

Éles szemével belátta a székelység nagy nemzeti hivatását és ő állította föl ezen állami tanítóképzőt. Tehát oka van a székelységnek is kegyeletes hálaival viseltetni Eötvös József emlékezetét iránt.

Eötvös József megtette nemzete iránt kötelességét. Példa legyen ez, hogy kis körében minden magyar kövesse a nagy mestert munkában, lelkesezésben, s a haza akkor igazán fényre derül.

Legyen áldott Eötvös József nagy mestereink emlékezte örökre.

Ij. Józsa Sándor.

— **Kisajátítási kártalanítási ügyekben** a kártalanítással, mint főkérdéssel kapcsolatos díj és költségkérdések is rendszerint a kártalanítási határozatban oldatnak meg. E határozat ellen a törvény kétfoku felelővitelt enged s így, ha e díjak a kártalanítási határozatban állapíttatnak meg, harmad foku elbírálás alá is kerülhetnek. (Curia 1910. okt. 18. 4827. sz.)

Főjegyzőválasztás.

Működik a kis Perczel!

A közigazgatási erőszak, a jogfosztó munkálkodás — úgy látszik és most már szomorúan mi is tapasztaltuk — teljes mértékben beköszöntött Udvarhelyvármegye területén.

Csak nem régen tettük szová a nagy-g lambfalvai, később pedig az árvátfalvai körjegyzők botrányos „választás“-át. Most meg a székelyudvarhelyi városi főjegyzői állás betöltéséről emlékezhetünk meg, amely legkevésbé sem volt különb amazoknál, sőt ha tekintetbe vesszük azt, hogy itt maga a vármegye alispánja követte el a csunya és valóban megbotrányoztató alkotmányellenes jogfosztás: — még súlyosabb az eset.

Székelyudvarhely város értelmes polgárságát, az egész képviselőtestületet arculcsapta, lealázta, semmibe vette bizalmunk leteteményese: a vármegye ezidő szerint alispánja. És ehhez a munkájához akadt a képviselőtestületből két ur, kik — tudva azt, hogy megelőző este egy tekintélyes polgárokból álló népes értekezlet mit határozott — segédkezésükkel szembe mertek szállani polgártársaik többségének azon akaratával mely egyértelmű volt a város közönségének jövődöbeli előhaladásával.

És itt kijelentjük, hogy nem akarunk személyekkel foglalkozni. Személyes motivumokat tehát e felszólalásunkban senki se keressen.

De tiltakozunk a megsértett polgárság nevében az ellen a fiók-Perczelkedés ellen, amit Magyarország legfiatalabb alispánja e választásnál, a kijelölő bizottságban azzal, hogy egyik legérdemesebb pályázó jelölését megakadályozta — elkövetett.

Hetekkel ezelőtt már uton-utfélen hirdették e merényletet. Azonban hinni, feltételezni — senki sem akarta. De hát megtörtént s ez igazolja a legjobban, hogy mennyire benne vagyunk a legerőszakosabb kormányzás kellős közepébe.

Városi főjegyzőválasztás volt hétfőn Székelyudvarhelyt. Sokan pályáztak e díszes állásra. A pályázók között Pálffy Aladár pü. számtiszt neve is ott volt. Az alispán elnökölt és így a kijelölő bizottságban szintén az ő szava döntött, mert a képviselőtestületből akadt két ur, aki az ő guszta és kivánsága szerint szavazott. A képviselőtestület hiába küldötte ki a maga részéről Dr Valentik Ferenc orsz. képviselőt és Soó Gáspár főgimn. nyug. igazgatót, az alispán maga mellé vette Ferenget Gyula és Szabó András (tarár) urakat s hármannal leszávazták a városi polgárság többségét; lehetetlenné tették Pálffy Aladár főjegyzővé választását, mert egyszerűen nem kandidáltak. Pedig a képviselőtestület többsége első sorban Pálffy akarta főjegyzőnek megválasztani, mint aki nős ember létére bebizonyította kiváló képességét azzal is, hogy rövid pár év alatt vizsgázott a VII. és VIII. gimnázialis osztályokból, az érettségi vizsgát kiállotta, sőt a jogi tanulmányokból két alapvizsgát tett. Az irodalom terén is működött annyit, hogy akárhány tanár ur büszke lehetne rá. És

ezeket kívül hivatali kötelességeit szintén becsületes székely emberhez illő lelkiismeretességgel végezte.

Az ilyen tehetség nem elnyomást, melőzést, de valóban megbecsülést érdemelt volna még a nyeregbe véletlenül felkapott hatalmasságok részéről is...

Azonban itt nem ez a lényeges, hanem az, hogy nekünk — városi polgároknak — a miénkből, a mi zsebünkre más diktál. Ugy vagyunk a jelen pillanatban, mint Magyarország Ausztriával. Mi fizetjük a nehéz milliókat és ő parancsol, még pedig németül — az általunk adott pénzből — közös bankának irt fiainknak.

Ez az átkos rendszer vonul végig — különösen nálunk — az egész vármegyén. Itt csak egy ur van — a kormány akarata — és annak aportiroz a többség, mely talán hasznót vár, remél és kap e jámbor foglalkozásából.

Heavenkét százalék pótdót fizet Székelyudvarhely város polgársága és ez a hatalmas összeg mind felmegy a városi tisztviselők fizetésére, sőt nem is elég, hiszen a 8000 koronás államsegély nagyrészt szintén föl pótollják. És ezzel szemben — szegényletes állapot — még sincs jussa a független, szabad polgárságnak arra, hogy a saját zsebéből, pótdótból fizetett tisztviselőit megváltsa, mert a hatalmasok ezt sem engedik; mert akad mindig áruló a magyar közőt, aki fölfelé pislog és onnan barátságos vállveregetést kap — polgártársai alkotmányos jogainak elkobzásáért...

Hát csak viseljük egészséggel azt a nagy és fényes kitüntetést, hogy a főispán ur majd — barátságos mosolygások között — kezdet szorit velük. De ne feledjék el, hogy szomorú tettükkel a magyar alkotmányos jogok ellen vétettek és arcul-csapták Székelyudvarhely város polgárságát, mely ha megtartja szavát, — és meg szokta tartani — akkor „minden további érintkezést megszakít a jogfosztásra vállalkozottakkal“.

De ez még nem elég. A polgárságnak tömörülnie kell egy hatalmas, egységes ellenzéki pártban. Megadták erre a jelszót vezéreink. A két függetlenségi párt együtt küzd az ország önállóságáért. Három hét óta szórják az igazság villámain a bűnös, jogainkat elárulni kész Héderváry-kormány fejére. Nekünk sem szabad tétlenül maradni. Alakítsuk meg az 1848-as függetlenségi pártot, mely elkezdve a községi választásoktól, minden vonalon a legszigorubb alkotmányos ellenőrzést legyen hivatott gyakorolni. A politikai okokból üldözötteket pedig védelmezze, törvényes jogaik gyakorlásában támogassa.

Esküdjék fel e nemzeti zászló alá minden igaz székely! A vármegye egyetlen és becsülettel helyen álló függetlenségi képviselője: Dr Valentsik Ferenc pedig legyen vármegyei pártvezetőnk!

Ha akik együtt érünk mindnyájan egy táborba állunk, a pokol kapui sem diadal-maskodhatnak rajtunk.

Elérkezett az idő. Cselekedni kell. Az alkotmánytiprás jegyében nyakunkra ferközött kormány és csatlósainak munkája, teljes undokságban áll előttünk. Szabadságunk elkobzását minden vonalon a legmerészebb módon gyakorolják. Ezt tovább tűrni nem szabad. Ha pedig bizalmunkkal való visszaéléseiket gyáván, meghunyászkodva elnézzük, bűnösek leszünk nálunkál...

Irodalom.

Esteli énekek.

Majthényi György, a már országszerte előnyösen ismert poéta még e hó folyamán kiadja verseit „Esteli énekek“ cím alatt. A kik az utóbbi évek revue-it s előkelőbb hetilapjait figyelemmel kísérték, azoknak úgy hisszük, feleslegesen Majthényi költészetét di-

csérnünk; majd minden héten találkoztak egy-egy szép versével. A kik pedig még nem ismernék munkáit — ha ugyan ilyenek vannak — de szeretik az igazán szép és szivből jövő verseket, azoknak új könyvét a legnagyobb szeretettel ajánljuk. Mindeképpen méltó az ő művészete arra, hogy elismerésünkkel adózzunk neki. Könyvéhez Kósch Károly készített gyönyörű illusztrációkat és a szerző címen (Budapest. VIII. Rökk-Szilárd u. 22. földszint 5.) rendelhető meg 3 koronáért. Megjelenése után még visszatérünk méltatására.

Ipsilon.

Nyelvünk védelme.

Irta: Herrmann Antal dr.

Ujabbán két igen derék tanító-ember lépett a küzdők sorába, két testvér: Borbély György, a zalaegerszegi főgimnázium tanára és Borbély Sándor, a váci orsz. siketnéma-intézet igazgatója. Már régebben bátran és kitaróan harcolnak, mindenik a maga körében, a magyar nemzeti vagyon megmentése és gyarapítása érdekében, a magyar iparvédelem ügyéért. Tudják és hirdetik, hogy csak gazdaságilag független nemzet lehet igazán szabad és önálló, hogy minden magyar embernek első sorban a maga háza küszöbén kell felállítani az önálló vámterület sorompóit, s a maga erszényében kell megállapítani az önálló nemzeti bankot.

Most a veszélyeztetett édes anyanyelv védelmére keltek a tudomány, a meggyőződés, a lelkesedés fegyverével. A legszerencsésebb formát választották. A legközönségesebb, tehát egyszersmind legveszedelmesebb idegen és magyartalan szók, szólásformák, kifejezések, szerkezetek, szóelrendezések közül bemutatnak vagy 150 szemenszedetet, kimutatják a magyar nyelv szellemével, természetével, törvényeivel ellenkező voltukat, érthetetlen, nevetséges idétlenségüket, rámutatnak törvénytelen származásukra, s megmutatják a helyes magyar kifejezéseket.

Nem száraz tudományossággal, nem nehezen érthető szakszerűséggel irt tanulmányok ezek, hanem népszerű könnyed stilusu tárcacikkek, érdekelítő, elmemozdító, élvezetes olvasmányok. De azért biztos nagy tudás szolgálatul az igényteleneknek látszó fejtegetéseknek; ehhez járul ugyszólván kimerítő nyelvkészlet, ritka finom, szinte csalhatatlan nyelvérték és éles megfigyelés, mely néha nyelvünk ismeretlen sajátosság szépségeire, lappangó szubtilitásaira vet meglepő világot. A mindig érdekes és szellemes előadás majd vas logikával bizonyít, majd negédesen humorizál, majd az ironia, szatira, szarkazmus, a jogos felháborodás, sőt néha a hazafias tulbuzgóság ostorával sújtja a bitorlókat, mindig meggyőződésből, tehát meggyőzően és győztesen. Nemesak az észhez szólnak e cikkek, hanem a szivhez is; nemesak meggyőznek, hanem meghódítanak is. Élet, hév, lélek van bennök.

A könyvnek nagy, nemes céizatai vannak, de nincs benne külső rendszeresség. Amint időnként felbukkannak az egyes témák, úgy ragadta meg azokat a szerző hazafias buzgalma. Így lett a fejtegetésekből egy testes könyv. Könyv, mely megérdemli, megkívánja, hogy minden művelt magyar ember elolvassa. Sőt meg is szerezze. Ezt azzal teszik lehetővé a szerzők, hogy rendkívül olcsóra szabták az árát. A 14 ivnyi könyv, melyet az „Első Váci Sajtó“ kifogástalan szoliditással, izlésesen és díszesen állított ki, csupán egy koronába kerül. A szerzők munkájukon kívül, tetemes anyagi áldozatot is szántak e műre, a szent cél nevében, az erkölcsi siker érdekében és reményében Hazafias cselekedetet mivel, aki támogatja őket ez üdvös szándékukban. Megrendelésre, illetőleg a vételárnak és 20 fillér postaköltségnek beküldése után

bérmentve küldi meg a könyvet Borbély Sándor Vácraól.

Még egy-két észrevétel. A könyv értékét emelte jeles írónk, Berczik Árpád programmszerű bevezetése s idevágó érdekes cikke. Az a mintaszerű mód, amelylyel ezt a nehéz és fontos feladatot megoldották a szerzők, kívánatosá teszi, hogy ilyen módon rendszeresen összefoglaló, kimerítő nagy munkában dolgozzák fel az idegenszerűségek és magyartalanságok egész anyagát. Tartalmánál, szelleménél és olcsóságánál fogva a „Nyelvünk védelme“ különösen alkalmas arra, hogy tömegesen megszerezzék tanulók jutalmazására.

Meg vagyok győződve, hogy becsületes és hasznos dolgot művelek, mikor a Borbély testvérek könyvét a legmelegebben ajánlom mindazoknak, akiknek nem közömbös a nemzeti nyelv ügye.

(Vége.)

HIREK.

— **Soo Domokos gyászja.** Soó Domokost Székelyudvarhely első tanácsosát és polgármester-helyettesét súlyos családi veszteség érte. Felesége, az övét önfeláldozásig szerető nő: szül. Stieglitz Mária január 31-én (kedden) reggel 5 órakor, hosszas szenvedés után, életének 26 ik, boldog házasságának 3-ik évében elhunyt. A kiadott családi gyászjelentés meghatározott szavakban fejezi ki a megrendítő halál okát, midőn így szól: „Az újszülött kis baba nyugodtan szunyad bölcsőjében és ha virradóra kinyitja mosolygó kis szemét, nem fogja tudni a nagy csapást, mely minket és őtet ért; nem fogja tudni, hogy megszűnt dobogni a legjobb anya, a legjobb feleség szive...“ Temetése ma (csütörtökön) d. u. 3 órakor a róm. kath. temetőbe lesz; lelkéért az engesztelő szent mise-áldozatot pénteken (e hó 3-án) reggel 8 órakor mutatják be az egkek Urának.

— **Képviselőtestületi előértekezlet.** Vasárnap este igen népes előértekezlet volt Barkóczy Albert „Hungária“ vendéglőjének éttermében. Az előértekezletet Dr Valentsik Ferenc országgyűlési képviselő hívta össze abból a célból, hogy a város előhaladására oly fontos főjegyzői állás betöltésénél a képviselőtestület tagjai — lehetőleg — egyértelmű megállapodásra juszanak. A közügy szolgálatában önzetlenül és fáradhatatlanul működő képviselő, valóban tiszteletre és elismerésre méltó buzgóságát, ezuttal is siker kísérte. Igen szép számban jelentek meg a város tekintélyesebb és befolyásosabb képviselőtagjai. Megbotránkozással tárgyalták azt a merényletet, mely az adófizető polgárság legszembetűnőbb alkotmányos jogai szabad gyakorlása ellen készül. Kimondták, hogy ha a képviselőtestület tagjai közül akad két egyén aki a polgárság akaratát lábbal tiporni segít, azokkal minden további érintkezést megszakítanak. Első sorban Pálffy Aladár mellett foglalnak állást s ha csakugyan Pálffy nem kandidálnák, a mit ismerve az ő egyéni képességeit fel sem akarták tételezni, akkor egyértelműleg Dr Szabó József megválasztását fogják támogatni, akit szintén mindenki örömmel lát a főjegyzői székben, mint jeles képzettségű tisztviselőt. Ezzel az értekezlet véget ért.

— **Haller főispán megtiltotta** Marostordában a jegyzőknek, hogy törvényhatósági bizottsági tagok legyenek. Ennek dacára többen beválasztatták magukat. Előre láthatólag ezek ellen elrendelik a fegyelmi eljárást. Ez a hír járta be közelebről a lapokat azzal a munkapárti fiaszkóval kapcsolatosan, amely a marostordai bizottsági tagválasztásoknál bekövetkezett, hogy t. i. jóval több függetlenségi került ki győztesen, mint munkapárti s így ott az ellenzék továbbra is dominálja a

helyzetet. Pedig hát paktumot kötöttek, hogy több legyen a munkapárti és kevesebb a függetlenség. De Marostordában a választók szabad akaratát járszalagon vezetni — úgy látszik — még sem lehet. Egyéb iránt mi csak arra vagyunk kíváncsiak, hogy minő címen lehet a jegyzőket a bizottsági tagságtól eltüntetni és hogyan lehetséges ellenük azért, mert tvh. biz. tagnak megválasztották — fegyelmi eljárást indítani? Ez — aligha nem — ismét egy Regina-ügy lesz...

— **Tisztviselők választása.** Székelyudvarhely városnál három tisztviselői állás betöltésére volt hétfőn választás. A választókörzsülésen Dr Sebesi János alispán elnökölt. A kijelölt választmányban a képviselőtestület részéről Dr Valentsik Ferenc és Soó Gáspár, míg az alispán mellett Szabó András ref. kollegiumi tanár és Fernengel Gyula kereskedő volt. Az ellenőrző bizottság: Dr Nagy Samu, Dr Mezey Ödön és Dr Solymossy Lajos tagokból állott. A kijelölt bizottság hosszasan tárgyalt. Felülvizsgálta a pályázók kérvényeit. Majd az alispán kihirdette, hogy első helyen Dr Szabó József, azután László Albert, Gálffy István és Patóh Béla jelöltek. A képviselőtestület többségében nagy felháborodást keltett, hogy Pálffy Aladárt a jelöltek közül kihagyták. Az alispán emberei azonban váltig erősítették, hogy rossz volt a tisztviselői minősítése és azért nem jelölték. De ez egy cseppet sem nyugtatta meg a jogaikban súlyosan sértett képviselőket, hanem gyakran hangoztatták: „Megtartjuk a szavunkat!” Sebesi alispán sietős kijelentése, hogy „a szavazást elrendelem” vetett véget a felzudulásnak. Megkezdődött a szavazás, melynek eredménye szerint: beadtak 76 szavazatot; ebből Dr Szabó József 57 és László Albertre 19 szavazat esett. A többi jelölt egyetlen votumot sem kapott. Dr Szabó főjegyzőt nagy lelkesedéssel ünnepelték. Azután az irnoki állásra egyhangulag Farkas Endrét, városi közigazgatási végrehajtónak Sárközy Józsefet szavazattöbbséggel választották meg. Mind a három tisztviselő a hivatali esküt letette és ezzel a közgyűlés véget ért. A főjegyzőválasztás körüli eljárás miatt azonban mai napig is nagy az elkeseredés. Az ügyet különben felebbezés tárgyává teszik.

— **Kutyahusfogyasztás.** Mi magyarok az étkezés terén igen válogatósak vagyunk. A lóhús fogyasztás csak az utóbbi években kapott lábra és ez is csak nagyobb városokban. Kutyahusfogyasztásról nálunk még beszélni is bűn lenne. Szinte meglepő az a statisztika, a mit egyik németországi újság a kutyahusfogyasztásról közöl. A német lap szerint 1908. évben Németországban 6361 kutya lelte halálát a vágóhídon. Az 1910. évben a kutyákra még rosszabb napok jártak, mert 11040-en szolgálták az emberiség javát pecsenye alakjában. A kutyahus a szászoknak izlett a legjobban; legalább erre mutat az, hogy Szászország egymagában 4602 darabot fogyasztott el és pedig legtöbbet Chemnitz városa. Sziléziában 1522 kutyát vágtak le, Dresda városában 702-t, Bautzenben 681-et stb. Rossz nyelvek azt beszélnek, hogy sok német városban a kutyák haláluk után borjuvá avanzsítottak — az étlapon!

— **Ki a sértett a választási vesztegetéseknél?** Erről a kérdéssel Szegheő Gábor dr tollából tanulmány jelent meg az Ügyvédek

Lapja legutóbbi számában. Ez a tanulmány nemcsak a jogászközönségre, hanem a politikusokra is egyaránt érdekes lehet. A szerző abból indul ki, hogy megtörténhetik, hogy az ügyész mint az igazságügyminiszternek alárendelt közege, oly esetekben, ha a kormánypárt érdekei ezt megkívánják, utasítás folytán választási vesztegetés miatt vádat emel, vagy a vádat elejti. A büntető perrendtartás ily esetekben a sértettnek adja meg a jogot, hogy mint pótmagánvádoló, az ügyész helyébe lépjen. A törvény szerint sértett az, akinek bármely jogát sérti, vagy veszélyezteti a büncselekmény. Kérdés tehát, kik tekintendők választási vesztegetéseknél sértetteknek. A szerző fejtegetései során kimutatja, hogy a vesztegetés a képviselőjelölteknek e minőségéből folyó jogait sérti. Sérti továbbá a választóknak a választás szabadságára vonatkozó jogát. Következésképp a képviselőjelölt és a választók sértettek. De felléphet-e mint sértett politikai párt is? A párt, mint jogi alakzat, eszménycélu egyesület, tehát jogi személy s minthogy a büntető perrendtartás szerint a sértett jogi személy is lehet, nincs akadálya annak, hogy a párt sértett minősége elismertessék. Választási vesztegetés esetében tehát a képviselőjelölt, a választó és a párt egyaránt sértettek.

— **Tolvaj katonaszökevény.** Cserna János asszonyfalvai (Nagykükküllőm.) 26 éves hadköteles, évek óta bujkált a katonaság elől. Egyszer mint házaló, máskor marhakereskedő képében szerepelt és a hol szállást kapott, házi gazdát mindenütt meglöpté. Így tett Ötvös Dénessel is, kinél Peternek János házalónak mutatta be magát és éjszakai szállást kért. Ötvös a kérelmet teljesítette, sőt még vacsorával is ellátta. Azután lefeküdtek. Az első álm ideje alatt az al-Peternek összeszedte a házban található holmikat és mintegy 150 kronát érő ingóssággal megszökött. Ötvös Dénes másnapra virradva, azonnal jelentést tett a székykeresztúri csendőrségnek. Jenő Márton és Muzsnai Sándor őrsvezetők nyomozni kezdtek és öt napi fáradságos puhatolás után kiderítették a tettest, kit letartóztattak. Cserna János töredelmes vallomást tett. Elmondotta, hogy Köhalomban Flort Györggyel 89 K 50 f, Zoltán községben Turner Andrásnál 46 K, Logomér községben Abrán. Angelnél 24 K értékű ingóságokat lopott. A nyaradszeredai járásbírósnál romániai illetőségűnek adta ki magát és alnév alatt büntetve volt. Szóval összes vicselt dolgait elmondotta. A csendőrség átadta az erzsébetvárosi ügyészségnek.

— **Vágóhíd a községekben.** Serényi Béla gróf földmívelésügyi miniszter rendeletben utasította a vármegyéket, hogy gondoskodjanak arról, hogy minden községben, a hol nincs közbúvághíd, egy, legalább huszonnégy négyszögletes területre, köfállal beépített fedett vágóhelyiség létesíttessék. A rendelet szerint kivétel csak ott tehető, a hol olyan magánvágóhíd áll rendelkezésre, mely felszerelés tekintetében kielégítőbb a szükségvágóhídnál.

— **Egy kutya okossága.** Az állat anyai szeretetéről érdekes esetet mond el a „Fränkischer Kurier”. Egy kutyát eladtak Schleizből Geraba. Az eladó személyesen vitte el a kutyát új gazdájához, több órán át ott tartózkodott, míg a kutya egy kissé megszokta új

környezetét. Ket nappal később hallotta az ajtaján a kutya kaparását. Kinyitotta az ajtót és legnagyobb meglepetésére előtte állott volt kutyája izzadtan, farkát csóválva. Hozott azelőtti urának egy kölyökkutyát, letette lábai elé s azután eltűnt. Alig egy pár perc múlva megint megjelent szájában egy másik kölykével, amelyet szintén lerakott volt ura lábához, ismét egy perc múlva pedig megjelent egy harmadik kölyökkel is. Hangosan ugatva árulta el a kutya örömet, körülugrálta urát és kényelmesen elhelyezkedett, mintha otthon volna. Kiderült, hogy a kutya elindulása előtt kiugrott egy első emeleti ablakból, az uton vajudni kezdett és világra hozta kölykeit. További viselkedése még inkább ceodalatos. A kutyának harminc kilométernyi utat kellett megtennie kölykeivel, hogy régi gazdájához elvihesse őket. De mindig csakis egy kölyköt vihett szájával. Hogy anyai szeretetének megfelelhessen, nem azt határozta el, hogy egyenkint viszi el a kölykeit régi urához, (ami pedig a legközelebbi gondolat lett volna) de hát a kötelességtudó kutya-anya nem akarta addig is, míg egyiket elszállítja, a másik két kölykét órákra elhagyni, esetleg véletleneknek kiténni. Elkezdte tehát a kölykeket egyenkint mindig csupán 20—30 lépésnyire szállítani, de csak oly messzire, hogy addig a másik kettőt se tévesse szeméi elől. Azután visszafutott a többiekért és ily módon egyenként, a többit is utána hozta. Amikor mind a három együtt volt, akkor megint pár lépésnyire. Ily módon számtalan állomás után megtette a harminc kilométeres utat és mégsem hagyta el egy percre sem, egy kölyköt sem. Ez az utazás két napot és két éjjelt vett igénybe, mert a harminc kilométeres utat a folytonos visszafutásokkal több mint ötszörösen kellett megtennie, míg végre teljesen kimerülve megérkezett régi gazdájához. Akárhány mai asszony tanulhatna anyai szeretetet és okosságot ettől a derék kutyától.

— **Csaló mózis.** Székelyudvarhelyt Orosz Sándor múlt évben mozgó-színházat vásárolt — hitelre. A tizezer koronás felszerelést azonban — mielőtt az árát kifizette volna — eladta és ő művezetőként szerepelt. Orosz ezen kívül több más kereskedőt is becsapott, a miért most a székelyudvarhelyi törvényszék a csaló mózist három havi fogházbüntetésre ítélte.

— **A tejtermelés fokozása.** Régi tapasztalat, hogy a tehén tejelését a jó fejés fokozza. Kétségtelenül és pedig számszerű megállapítást nyert, hogy az ügyes fejés folytán ugyanazon takarmányon élő tehén 2-3-4 sőt 6 literrel több tejet tud produkálni. E végből Svédországtan nagyobb tejgazdaságok azt a rendszert követik, hogy a fejők között külön jutalomdíjakat rendszeresítettek a termelt tej mennyisége szerint.

— **A gipsz kartell ellen.** Tudvalevő, hogy a magyarországi gipszgyárak kartallt kötöttek és így az építkezéseknél oly fontos anyag árát tetszésük szerint, természetesen meglehetősen megasságban szabályozták. Most a budapesti Első Magyar Iparbank „egeresi gipsz és műtrágya gyár r. t.” cég alatt 300,000 korona alaptőkével részvénytársaságot alapít az egeresi gipszgyár kibővítése céljából. Az egeresi gipszgyár termékei kartellen kívül kerülnek forgalomba.

FIGYELEM!

„AIDA” VERGE és „BLUE STAR” CONTINENTAL

CIGARETTAPAPIROK CSAK AZ ITT LÁTHATÓ KÉPEKKEL VALÓDIÁK.

—: ÓVAKODJUNK ÉRTÉKTELEN UTÁNZATOKTÓL! —:

A székelyudvarhelyi Zálog kölcsön intézet és betétipénztár 1911. év február hó 19-én d. e. 11 órakor Székelyudvarhelyt, hivatalos helyiségében

közgyűlést

tart, melyre az érdekeltek tisztelettel meghívotnak.

TÁRGYSOROZAT:

1. Az igazgatóság jelentése a lefolyt üzleti évről és a zárszámadás bemutatása.
2. A felügyelő bizottság jelentése.
3. A felmentvény megadása.
4. Egy helyettes igazgató rendszerezése.
5. Esetleg egy igazgatósági tag választása.
6. Az alapszabály 63, 67, 70, 75, 82, 83, 84 és 85 §-ainak módosítása.
7. Pénztárnok és könyvelő fizetésének felemelése.
8. Indítványok.

A közgyűlésen csak az bir szavazati joggal, ki az alapszabályok 60. §-a értelmében részvényeit a még le nem járt szelvényekkel együtt a közgyűlést megelőző nap d. u. 5 óráig az intézet pénztárához leteszi

Az Igazgatóság.

Ki a Yes-Oui-Si

című lapot megrendeli, játszva — minden megerőltetés nélkül és önállóan az angol és francia nyelveket alaposan megtanulhatja. Előfizetési ára negyedévre 1—1 kiadásra csak 3 K. Kiadóhivatala Budapest, VI. Andrassy-ut 97. sz. a „Székely-Udvarhely“-re való hivalkozással mutatványszámot szívesen küld bárhova.

Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesület

nyeremény-kötvényeinek legközelebbi huzása 1911. évi február hó 5-én főnyeremény 300000 kor.

feltétlen biztonságot nyújtó sorsjegy, melynek kiváló nyerési esélye van, évenként 3-szor tekintélyes főnyereményekkel sorsolják, értéke folyton emelkedőben, úgy, hogy a legmegfelelőbb tőkebefektetésnek kínálkozik. Napi árfolyamon, le tétre és havi részletfizetésre

legelőnyösebben kapható az

Agrár takarékpénztár r. t.-nél.

Vendégfogadó!

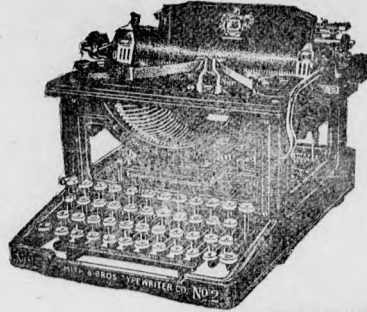
A jó hírű Koronay-fele Hungária vendégfogadóban Székelyudvarhelyt, Kossuth-u. 22. sz. alatt kitűnő étkezés, borok, kőbányai sör és tiszta szobák állanak mindenkor rendelkezésre. Vidéki papok, tanítók és jegyzők találkozó helye. Kocsiszin és istálló díjtalanul. Jó bánásmód és pontos kiszolgálásért szavatol: **Barkóczy Albert**, vendéglős.

Bélyegzők

megrendelésre mindenféle kivitelben bárhova a legponosabban, gyári ár mellett szállítanak **Betegh Pál** könyv- és papirkereskedéséből Székelyudvarhelyt.

A múlt a múlté,
a jelen és a jövő a

Smith-Bros írógépe!

Kérjen prospektust

FARAGÓ TESTVÉREK

.. kizárólagos elárusítókól ..

Budapest, V., Nador-utca 17 sz.

ÉLET KÖNYVE

Állandó házi orvos. Ingyenes gyógymód: tifusz, kolera, toroklob, rühl, vérhas, mindenféle himlő és vörheny, orbánc, bujakór, szarmárhurut, agy-, tüdő-, szív-, gyomor-, méh- és bélgyulladás, vese-, máj-, lép-, hólyag bajok, skrófula köszvény, csusz, nyavalyatörés, aranyér, gutaütés, nehézsébesülések, verszegénység, vízkórság, szárazbetegség (tuberkuózis), torok- vagy mandolagyulladás, gyomorkataras, őrtües stb. el-

len. Ista: **DERZSI JÓZSEF**. Az E. M. K.

E. — tekintélyes orvosok ajánla-

tára — népkönyvtárai részére

100 példányt elfogadott. Ára

.. 3 korona. Kapható: ..

Betegh Pál kiadónál Székelyudvarhelyt és valamennyi könyvkereskedésben.

SZÉKELY-UDVARHELY

tiszta 48-as függetlenségi lap, Udvarhely megye legelterjedtebb közlönye. Megjelenik hetenkint 2 szer. Előfizetési ára félévre 5 K. Elterjedtségénél fogva hirdetésekre a legalkalmasabb.

Emke Adria Rákóczy Szt-István Szepesti len

legjobb magyar gyártmányú díszlevélpapírok. Ezekon kívül közönséges és finom, szines és virágos levélpapírok és borítékok, levél-kártyák, gyász- képes levelezőlapok 20-féle helybeli felvétel levélpapírosok stb. Nagy választék tájképes virágos, genre, művész- és alkalmi kártyákból és üdvözlő jegyekből

Állandóan kaphatók mindenféle

kész nyomtatványok,

u. m. községi, körjegyzői, szolgabírói, végrehajtói, ügyvédi, lelkeszi, iskolai, üzleti és különféle magánügyi nyomtatványok.

NYOMTATVÁNYRAKTÁR

KÖNYVNYOMTATÓ- ÉS KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET

BETEGH PÁL

KÖNYV-, ZENEMŰ- ES PAPIRKERESKEDÉS

Mindenféle színű, nagyságu, súly és minőségű irodai és író-

PAPIROSOK

vonalzott és sima levélpapírok, vonalzott és rovatos papírok, rajzpapírok, írógéppapírok, csomagoló és selyempapírok, másolópapírok, itató-papírok, szűrő-papírok, torta- és befőző-papírok, könyvkötő papírok és papírkülönlegességek. Kártyapapírok.

Lemez-papírok minden súlyban. Hangjegy-papírok. Sorvezetők.

Irkák, füzetek,

jegyzetkönyvek, hangjegyfüzetek, rajzfüzetek, vázlatkönyvek, diszminták, szépírási és rondírási minták. Olcsó legyező-falrajzok, klozet-papírok, szivarkahüvely, szivarka s névjegy-tárcák Dohány- és szivartárcák bőrből és fémből. Bőrtárcák, pénzes-erszények, okmány és írománytáskák.

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. (saját ház).

Ajánlja modern gépekkel szakszerűen berendezett villam-motóros

KÖNYVNYOMDÁJÁT

mindenféle könyvnyomdai munkák, u. m.: művek, füzetek, táblázatok, hatósági és üzleti nyomtatványok, meghívók, eljegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, falragaszok, körlevelek, gyászjelentések stb. pontos és jutányos áron való elkészítésére. Ajánlja továbbá

könyvkötészetét

honnan izléses munkák a legrövidebb idő alatt olcsó áron kerülnek ki

Acélíró-tollak, ronditollak, üveg-tollak, tollszárak, dísz-tollszárak. Ironok, fekete, szine

ironok, notes-ironok, csavarironok (crayonok), zsebironok, csavarironbetétek, ironvédők, iron-hegyezők. Kréták, iskolai, kávéházi és fajelző kréták, szines kréták. Tinták, legjobb irodai és másoló tinták, szines, vegy- és ruhajelző-tinták, bélyegzőfesték, tus, mézga, folttisztító, bronz.

HEGEDŰ, hegedűvönő, hurok, hegedű-iskola, hegedű-alkatrészek. Gramophon és fonográfok, lemezek és hengerek. Hangoló-sípok és csínák. Monogramok fehérnemű és levélpapírjelzésre. Kézi nyomda. — Különféle bélyegzők, pecsétnyomók, pecsétjegyek, pecsétviasz, festékpárnák, ostyák. Ajtóablak és névfeliratok öntött fémből, erdészkalapácsok gyári áron.

A hazai és külföldi jeles írók művei, ifjúsági iratok és képeskönyvek folyton vannak készletben. Teljes Magyar Könyvtár. A székelyudvarhelyi középiskolákban és a városi és megyei elemi népiskolákban használatban levő összes tankönyvek rak-tára. Szótárak, térképek, naptárak, imakönyvek, albumok, emlékkönyvek, üzleti beíró könyvek, főkönyvek, pénztárkönyvek, naplók, jegyzőkönyvek, másolókönyvek, bevásárló könyvek, zsebkönyvek (notesek), pénztártömbök (Block), bárcsa és szelvénykönyvek.

Körzők,

vonalzók, háromszögek, szögmérő, rajzdeszkák tolltokok, itató-deszkák, olaj-szesték minden színben. Ecetek. Irodai és zsebtintatartók, disztintatartók, toll-állványok, szivacs-csésze, író-mappák. Legjobb dörzsmézőgák, gummiszalagok. — Rajzszögek, szőnyegszögek, kapesok stb.